

RÓLUNK, NÉLKÜLÜNK.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Az angol parlamentben a napokban tárgyalás közben a képviselők soraiban, mintha odavarázsolták volna, fölbukkant egy hölgy és a gyermekvédelmi törvényt tárgyaló képviselőkhöz kiálltotta: „Tegyétek félre a gyermekekre vonatkozó javaslatot és vegyétek elő a nők választójogára vonatkozót. A gyermekvédelem közös ügyünk, azt akkor kell majd tárgyalni, ha nekünk is lesz hozzá szavunk.*”

A norvég Storthing pedig az ipartörvény revízióját akarta napirendre tűzni, de a politikai jogokkal felruházott norvég nők a tárgyalás halasztását kérték. „Tessék e tárgyat halasztani, amíg politikai jogaink gyakorlása révén részt vehetünk e bennünket, nőket, oly közelről érintő javaslat tárgyalásán. A norvég nők ugyanis csak 1909. tavaszán élnek majd először politikai jogaikkal.

Az angol asszonyt kidobták a parlamentből, a norvég Storthing pedig elismerte a kérés helyességét és elhalasztotta az ipartörvény napirendre tűzését. Úgy a kívánság kifejezésének módja, mint az elintézés, feltétlenül jellemző a nők politikai jogait elismerő vagy megtagadó államra.

Mindkét példából tanulságot meríthetünk itthon Magyarországon. A nőtisztviselők, női kereskedelmi alkalmazottak és az ipari munkásnők, a legutóbbi időben nálunk is súlyosan érezhették, mit jelent politikai értéktelenségük.

Egy törvényjavaslatot tárgyaltak az illetékes tényezők, egyet pedig a legközelebbi jövőben fognak tárgyalni, amelyek az említett csoportok életérdekébe vágnak. Mindkettőnek a tárgyalásából kirekesztették a nőket. A vasárnapi munkaszünetről volt szó. A kérdés megvitatására

meghívták az O. M. K. E.-től lefelé az ószeresek egyesületeig minden főnöki testületet a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak testületei közül pedig a Szterényi-imádatban elhalóktól lefelé a legvadabb „osztályharcz alapján állóig valamennyit – kivéve a nőtisztviselők ezreit magában foglaló és öt vidéki fiókegyesületet számláló Nőtisztviselők Országos Egyesületét.

„Írásbeli véleményt” voltak kegyesek engedélyezni. A többit, a tárgyalást, a vitát, a férfiak majd elintézik a nők helyett is.

A vasárnapi munkaszünetet tárgyaló ankéten, ép úgy mint az állandó Ipartanácsban, képviselve voltak a Nőtisztviselők Országos Egyesületének „testvéregyletei,” a radikálisok is, meg a nem radikálisok. És közülök egyetlen-egynek sem jutott eszébe – még azoknak sem, akiknek a N. O. É. erre megadta az ideát, hogy a testvéregyesület mellőzését nyílt ülésen szóvá tegye* A „testvérek” nem gondoltak arra, hogy elemi kötelességük lett volna szolidaritást vállalni a mellőzött testülettel. Azzal az egyesülettel, amely létezése óta mindenkor jelét adta szolidaritásának, nemcsak ha a közös, hanem olyankor is, ha a férfiak egyesületeinek egyoldalú érdeke kívánta.

Úgy a kormány, mint a „testvéregyletek” egyformán mellőzhetőnek tartották a nők szervezeteit, bár azok a tisztviselők érdekeinek megvédésében, elvszilárdság, önzetlen áldozatkészség, komoly, kicsinyes személyeskedéstől ment munka dolgában elől járnak Magyarország hasonló egyesületei között.

Bezzeg másként volna, ha az uraknak a női vokssal is kellene számolniok! S ha más nem, a méltánylás hiányának ez a példája is küzdelemre kell, hogy egyesítse az ország összes nőtisztviselőit.

Küszöbön áll az ipartörvény revíziója. A nőtisztviselők, kereskedelmi alkalmazottak és munkásnők sorsába mélyen kiható törvény alkotásától szintén úgy távol akarják tartani a nőket, mintha semmi közük sem volna hozzá, mintha majdan nem tartoznának e törvénynek engedelmeskedni, mintha terheit nem viselik majd ép úgy, mint a férfiak.

Az az eszme-zürzavar, amely a munkásvédelem problémájánál éppen a nőmunkásvédelem kérdésénél lép csúcspontjára, parancsolóan követeli a nők különleges szempontjaiknak közvetlen érvényesítését. De hiába fordult a Nőtisztviselők Országos Egyesülete, hiába a Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége, hiába a Feministák Egyesülete a kormányhoz, ez képviseltetésüket megtagadtal.

Rólunk határoznak, nélkülünk.

Tessék csak végignézni az Ipartörvény tervezetét: a nő jogos igényeit végig mellőzi, hemzseg a nő beteges inferioritásának feltételezésétől. Úgy a vasárnapi munkaszünetről szóló, mint az ipartörvény tervezete a nőket korukra való tekintet nélkül a gyermekekkel és a fiatal férfiakkal egy elbírálás alá veszi, a férfiakról pedig „felnőttek” címen gondoskodik. Szóval a 30 év körüli erőteljes asszony, vagy az öregebb anyóka a gyermekekkel és fiatal munkással egyenrangú, nem felnőtt. Ennek tulajdoníthatók a következő intézkedések:

A férjnek és a munkaadónak beleszólása van abba, dolgozhat-e a nő vagy sem.

Kossuth Ferencnek minisztersége előtti régi vágya teljesül: megkövetelik, hogy a cégtáblán, ha az üzlet-tulajdonos nő, e minőséget világosan feltüntessék.

A tervezet a férjnek a feleséggel szemben olyan jogokat ad, mint a kiskorúakkal szemben a törvényes képviselőnek. (367. §.)

Eféle rendelkezéseknek tárháza az Ipartörvény tervezete. Az egyetlen fontos, a férfimunkás védelmétől eltérő növédelmet természetesen hiába keressük e törvényben. Az anyaság gazdasági megvédéséről szó sincsen. Mert csak nem nevezhetjük védelemnek a 449. §-t, amely ugyan első bekezdése szerint szülés után négy heti szünetet biztosít – recompensáció nélkül, – de befejező szakaszában a munkaadót ily esetekben felmondásra jogosítja fel.

Lapunk legközelebbi számaiban ismertetni fogjuk a Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos kritikáját, amelyet az egyesület vezetője, Grossmann Janka dolgozott ki és a Feministák Egyesületének készülő bírálatát.

Az összes érdekelteket, különösen az ország nőtisztviselőit azonban már most akarjuk figyelmeztetni: törődjenek az új tervezettel, iparkodjanak minden erejüket latba vetni azért, hogy a nők érdekképviselői kint ne rekedjenek a tervezet tárgyalásából, mert a legszemélyesebb érdekeikről van szó, amelyet férfi nem képviselhet, amelyért csak ők maguk állhatnak helyt. Értessék meg a testvéregyesületekkel, hogy a további együttműködés első feltétele a szolidaritás következetes kifejezése. Ez nemcsak a nők szervezeteinek szerzi majd meg az őket megillető közvetlen befolyást, hanem az egész érdekeltséget szolgálja, mert a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottaknak biztosítja a női kartársak buzgó, lelkes, testvéri munkáját, amelyre eddig a kar érdekében álló együttes mozgalmakban mindig támaszkodhattak, s amelyre nem számíthatnának, ha a nőszervezetek továbbra is „mostoha-testvéregyletek” elbánásában részesülnének.* Örömmel állapítjuk meg, hogy a Magántisztviselők Szövetségének tanácsa e cikk megírása után tartott ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a kereskedelmi kormánytól megfelelő lépéseket tesz a Nőtisztviselők Országos Egyesületének szakkérdések megvitatására rendezett ankétekre való meghívása érdekében és reméljük, hogy a többi testvéregylet követi majd e példát.

Ha most újból „rólunk de nélkülünk” határoznának, az ipartörvény rendelkezése alá tartozó nők évtizedekre idegen, sőt ellenséges akarat kényszerének igájában húzhatnák a közgazdaság szekerét. Mint a fogatnak törvénytől gyengébbnek bélyegzett fele, amely mellett azonban a szabadabb és erősebb fejlődésnek szánt fél is elsatnyúl, mert a kenyérkereső nő munka- és életfeltételeinek mesterséges rosszabbítása kényszerversenyben megrontja a közgazdaság összes tényezőinek helyzetét. Hogy a nő munkája érvényesítésének mik a feltételei, annak csak maga a nő a megmondhatója, s azért hely jár ki neki mindenhol, ahol e feltételek megállapításáról szó van.

* Örömmel állapítjuk meg, hogy a Magántisztviselők Szövetségének tanácsa e cikk megírása után tartott ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a kereskedelmi kormánytól megfelelő lépéseket tesz a Nőtisztviselők Országos Egyesületének szakkérdések megvitatására rendezett ankétekre való meghívása érdekében és reméljük, hogy a többi testvéregylet követi majd e példát.